

Burgemeester en wethouders

Datum 20 september 2024

Onderwerp

Terugdringen complexe scheidingen.

Wij willen

Onze kinderen en jongeren zo veilig mogelijk laten opgroeien en de negatieve gevolgen van complexe scheidingen bij deze doelgroepen zo veel als mogelijk beperken.

Wij besluiten

1. In de begroting 2025 de "pilot Terugdringen complexe scheidingen" op te nemen.
2. Het bijbehorende plan van aanpak vast te stellen.
3. De benodigde middelen van € 36.000 voor het jaar 2024 te verwerken in de bestuursrapportage en de incidentele kosten van € 120.450 voor 2025, 2026 en 2027 te verwerken in de begroting 2025.
4. Als dekking van deze incidentele kosten voor 2024, 2025, 2026 en 2027 de reserve Sociaal Domein voor te stellen.
5. Dat de resultaten van het terugdringen van complexe scheidingen specifiek worden gemonitord en eind 2026 de pilot uitgebreid wordt geëvalueerd.

Want

- 1.1 *Vroegtijdig integraal ondersteunen voorkomt schade bij kinderen en beperkt de instroom in jeugdzorg*

Door ouders, kinderen en hun sociale netwerk tijdig goed vindbare, passende en integrale ondersteuning te bieden op een centrale plek met kennis en ervaring over relaties, scheiden en ouderschap, kan worden voorkomen dat problemen rondom een scheiding uit de hand lopen. Deze tijdige ondersteuning draagt bij aan een gezonde en veilige(re) opgroeiomgeving voor kinderen en het versterken van de eigen kracht van ouders.
- 1.2 *Deskundigheidsbevordering professionals versterkt het lokale veld*

Door in te zetten op continue deskundigheidsbevordering en een systemische aanpak op het gebied van complexe scheidingen, maken we professionals vakbekwamer en competentier. Dit betreft interne professionals, maar ook onze ketenpartners. Om de kwaliteit van werken te handhaven en verder uit te breiden is blijvende toerusting van professionals nodig en is gestructureerde uitwisseling op casus- en kennisniveau van groot belang. Dit maakt het mogelijk om te bouwen aan een kennisnetwerk rond complexe scheidingen.
- 1.3 *Het "Plan van aanpak Terugdringen complexe scheidingen" is onderdeel van de uitvoeringsagenda horend bij de nota 'Kansrijk opgroeien in De Wolden'.*

In de uitvoeringsagenda verstevigen we de sociale basis door te doen wat werkt. We hebben de opdracht verwerkt om te onderzoeken wat de kinderen en gezinnen nodig hebben op het gebied van scheidingsproblematiek en hoe we hier in de gemeente De Wolden het beste in kunnen ondersteunen.

- 2.1 *Samenwerking met gemeente Hoogeveen zorgt voor besparing in de kosten*
Door diverse activiteiten samen met gemeente Hoogeveen te organiseren kunnen we deze aanpak op efficiënte wijze uitvoeren en kosten besparen. Gemeente De Wolden wil een eigen omgangshuis. V.w.b. het scheidingsteam zal worden samengewerkt.
- 2.2 *Inzet op preventie is kostenbesparend voor de Jeugdhulp*
In de gemeente De Wolden ondervinden kinderen de nadelige gevolgen van complexe scheidingen van hun ouders/verzorgers. De landelijke en lokale cijfers geven aan dat veel gezinnen problemen ervaren. De kosten voor scheidingsproblematiek stijgen. Door het aan de voorkant inregelen van een professioneel scheidingsteam, dat op een gerichte manier, zowel preventief als curatief, wordt ingezet op het begeleiden van vragen en problemen rondom relaties en het tegengaan van escalerende strijd, beogen we een reductie van de kosten op de lange termijn doordat inzet van zwaardere en duurdere interventies minder nodig zijn.

Maar

Het is niet reëel te veronderstellen dat iedere vorm van escalatie voorkomen kan worden door vroegtijdig ingrijpen. Dit is inherent aan de problematiek. Het is van belang om kritisch te kijken wat kinderen en jeugdigen nodig hebben.

Achtergrond

In gemeente De Wolden is gebleken dat veel inzet vanuit zowel de preventieve als curatieve jeugdhulp gericht is op scheidingsproblematiek en de gevolgen binnen het gezin. Deze inzet brengt hoge kosten met zich mee. Ook landelijk zien we dit terug in de cijfers. Uit een inventariserend onderzoek in 2022 onder werknemers van het Centrum Jeugd en Gezin de Wolden Hoogeveen is gebleken dat zij vastlopen in de begeleiding en hulpverlening aan gezinnen die verwickeld zijn in een complexe scheiding.

Om deze reden heeft gemeente De Wolden een aandachtfunctionaris scheiden aangenomen. De aandachtfunctionaris heeft op basis van dit onderzoek een "Plan van aanpak terugdringen complexe scheidingen" geschreven. Hierin staan onder andere interventies zoals begeleidde omgang, een scheidingsteam, trainingen professionals beschreven die het lokale veld versterken.

Met deze werkwijze willen we ervoor zorgen dat aan de voor- en achterkant van de ondersteuningsketen integrale ondersteuning beschikbaar is om zowel voor, tijdens als na een scheiding effectieve ondersteuning te bieden aan onze inwoners, zodat kinderen geen hinder ondervinden van onderlinge strijd tussen ouders.

Een complexe scheiding is een scheiding waarbij ouders door aanhoudende, ernstige conflicten het belang en welzijn van hun kinderen én het wederzijdse belang uit het oog verliezen. Hoewel het ene kind meer last heeft van een scheiding dan het ander, is een scheiding voor ieder kind een ingrijpende gebeurtenis. De meeste gezinnen zijn na twee jaar weer in balans, met goede afspraken over het ouderschap en redelijk ontspannen omgangsvormen. In sommige gevallen zijn er echter omstandigheden die een scheiding complexer maken. Landelijk ondervinden zo'n tien- tot veertienduizend kinderen per jaar de specifieke negatieve gevolgen van een complexe scheiding. Daarbij kun je denken aan langdurige stress en problemen in de relatie met de ouders, wat een negatieve invloed kan hebben op hun ontwikkeling. Ook komt het voor dat kinderen het contact met één van de ouders verliezen.

Bij een complexe scheiding maken ouders meer gebruik van het aanbod van gemeenten, zoals jeugdhulpinterventies, huur- en zorgtoeslagen, bijstand en andere sociale uitkeringen, schuldhulpverlening en de inzet van Veilig Thuis en jeugdbescherming.

Gemeenten met een relatief sterke toename van het aantal kinderen in eenoudergezinnen zien vaak een sterkere toename van het jeugdhulpgebruik. Kinderen van gescheiden ouders zijn oververtegenwoordigd in alle vormen van jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering. In de pleegzorg heeft slechts 7 procent van de kinderen ouders die niet zijn gescheiden. Dat betekent overigens niet dat kinderen van wie de ouders scheiden per definitie vaker jeugdzorg nodig hebben. De problemen die ouders en kinderen ervaren en waarvoor zij jeugdhulp nodig hebben, kunnen ook de oorzaken van de scheiding zijn.

De financiële gevolgen van de pilot zijn

Voor 2024 zullen de kosten van het voorstel uit de lopende begroting van het CJG worden gedekt en voor 2025, 2026 en 2027 worden de kosten vanuit de reserve Sociaal Domein. Wanneer kosten lager uitvallen dan vooraf begroot, kan worden besloten de overgebleven middelen weer toe te voegen aan de reserve Sociaal Domein. Evaluatie vindt jaarlijks plaats en bij een positief resultaat dient na 2027 een structurele vorm van financiering te worden gevonden.

De kosten worden als volgt gespecificeerd:

Activiteiten	2024	25/26/27
Ontwikkelkosten, inkoop materiaal, PR	€ 6.500	
Scholingskosten	€ 25.000	
Inrichting omgangshuis en webpagina omgangshuis	€ 4.500	
Ontwikkelkosten, lidmaatschappen (o.a. buddyproject Villa Pinedo), materiaal, actueel houden aanbod		€ 9.000
Deskundigheidsbevordering, intervisie, opleiding nieuwe medewerkers (zie ook bijlage 5)		€ 9.000
PR en communicatie		€ 2.700
Bemensing omgangshuis en scheidingsteam:		€ 40.500
Personeelskosten omgangshuis 0,33 fte, schaal 8		
Personeelskosten scheidingsteam 0,55 fte schaal 10		€ 52.250
Huur ruimte omgangshuis en onvoorzien (o.a. kostenstijgingen)		€ 7.000
Totaal	€ 36.000	€ 120.450

Een kostenanalyse van (complexe) scheidingen (zie bijlage 3) laat zien dat naarmate de complexiteit toeneemt, er meer kosten in het gemeentelijk domein worden gemaakt. Eventuele succesvolle preventie (van scheidingen of van escalatie van scheidingen) levert dan ook baten op in het gemeentelijk domein. We gebruiken de eerste twee jaar van het scheidingsteam om die te verwachten resultaten scherper in beeld te krijgen.

Alternatieven

- Niets doen in de aanpak van complexe scheidingen
Gevolgen:
 - ⇒ Het basaal gevoel van vertrouwen en veiligheid, en van niet hoeven kiezen tussen twee mensen van wie je houdt, waar alle kinderen recht op hebben, staat bij deze kinderen onder druk
 - ⇒ De hoge jaarlijkse kosten voor de gemeente van dit soort scheidingen (zie bijlage 3 voor een indicatie)
- Keuze om vooralsnog niet te gaan voor een begeleid omgangshuis en scheidingsteam.
Gevolgen:
 - ⇒ Het internet biedt veel, maar ook niet-helpende informatie.

- ⇒ Gemiste kansen aangezien de medewerkers van omgangshuis en het scheidingsteam ouders kunnen helpen om weer rust te krijgen en gezinnen helpen om stappen in de goede richting te zetten. Daarnaast biedt het scheidingsteam gezinnen de mogelijkheid om met lotgenoten te praten en ervaringen te delen en biedt het de mogelijkheid om intensievere samenwerking met ketenpartners tot stand te brengen (gespecialiseerde advocaten, raad voor de kindbescherming, op het onderwerp gespecialiseerde hulpverlening).
- ⇒ Er zijn op dit moment geen geschikte partijen die een alternatief bieden voor begeleide omgang.

Communicatie

De aandachtsfunctionaris scheiden zal betrokkenen op de hoogte brengen om tot uitvoering te kunnen overgaan. Waar nodig zal de afdeling communicatie betrokken worden.

Bijlagen

- Bijlage 1: Plan van aanpak "Terugdringen complexe Scheidingen"
- Bijlage 2: Concrete activiteiten terugdringen complexe scheidingen
- Bijlage 3: Kosten en mogelijke besparingen complexe scheidingen De Wolden
- Bijlage 4: Achtergrond, feiten en cijfers
- Bijlage 5: Deskundigheidsbevordering De Wolden